ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»

Вінницький соціально-економічний інститут

Кафедра реабілітаційних технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Вінницького
соціально-економічного інституту
Університету «Україна»

_____Г.В. Давиденко

«29» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОК 2.2_Професійна етика та деонтологія в терапії та реабілітації
(шифр і назва освітнього компонента)

освітня програма Фізична терапія, ерготерапія
(назва освітньої програми)

освітнього рівня бакалавр
(назва освітнього рівня)

галузь знань І Охорона здоров'я і соціальне забезпечення
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) І7 Терапія та реабілітація
(шифр і назва спеціальності(тей))

Спеціалізація(ї) _____
(назва спеціалізації)

Вид освітнього компонента: **Обов'язкова**
Обсяг, кредитів: **120 годин/4 кредити ЄКТС**
у т.ч. на курсову роботу (проєкт): **0**
Форма підсумкового контролю: **залік/іспит**

Вінниця – 2026 рік

Робоча програма освітнього компонента Професійна етика та деонтологія в терапії та реабілітації

(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів освіти за галуззю знань І Охорона здоров'я і соціальне забезпечення спеціальністю І7 Терапія та реабілітація

«27» серпня 2026 року – 44 с.

Розробники:

Дністрянська Марія Владиславівна – старший викладач кафедри реабілітаційних технологій Вінницького соціально-економічного інституту
Лебедєв Олександр Сергійович – старший викладач кафедри реабілітаційних технологій Вінницького соціально-економічного інституту

(вказати авторів, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Викладач:

Лебедєв Олександр Сергійович – старший викладач кафедри реабілітаційних технологій Вінницького соціально-економічного інституту

(вказати всіх викладачів, які працюють за даною програмою, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму освітнього компонента розглянуто і затверджено на засіданні кафедри реабілітаційних технологій

Протокол від «27» серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри
реабілітаційних технологій _____ О.І.Башинська
(підпис) (прізвище та ініціали)

«27» серпня 2026 року

Робочу програму освітнього компонента погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Фізична терапія, ерготерапія

(назва освітньої програми)

«27» серпня 2026 року

Гарант освітньої (професійної/наукової)
програми / Керівник робочої групи _____ Н.П.Лєсніченко
(підпис) (прізвище та ініціали)

ПРОЛОНГАЦІЯ
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Навчальний рік	2026/2027	20__/20__	20___/20____	20___/20____
Дата засідання кафедри / циклової комісії	27.08.2026р.			
№ протоколу	1			
Підпис завідувача кафедри / голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу http://vo.ukraine.edu.ua/ за адресою: https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=26570

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

<table>
<tr><th rowspan="2">Найменування показників</th><th rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній/освітньо-професійний ступінь</th><th colspan="2">Характеристика освітнього компонента</th></tr>
<tr><th>денна форма здобуття освіти</th><th>заочна форма здобуття освіти</th></tr>
<tr><td>Загальний обсяг кредитів 4 ЄКТС</td><td>Галузь знань
I Охорона здоров’я та соціальне забезпечення
(шифр і назва)</td><td colspan="2" rowspan="2">Вид компонента
___обов’язкова__
(обов’язкова/вибіркова)</td></tr>
<tr><td>Загальний обсяг годин 120</td><td>Спеціальність
І7 Терапія та реабілітація
(шифр і назва)</td></tr>
<tr><td>Модулів – 2</td><td rowspan="2">Спеціалізація
_____
(назва)</td><td colspan="2" rowspan="2">Цикл підготовки
____професійний_____
(загальний чи професійний)</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Індивідуальне науково-дослідне завдання
_____
(назва)</td><td rowspan="4">Мова викладання, навчання та оцінювання:
українська
(назва)</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Тижневих годин для денної форми здобуття освіти:
аудиторних – 50%
самостійної роботи – 50%</td><td rowspan="8">Освітній ступінь:
бакалавр</td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>30 год</td><td>год</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Частка аудиторних занять становить:
для денної форми здобуття освіти – 50%</td><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>30 год</td><td>год</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>0 год</td><td>год</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год</td><td>год</td></tr>
<tr><td colspan="2">Курсова робота (проєкт): 30 год</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: год</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид семестрового контролю: залік, іспит</td></tr>
</table>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета: Мета курсу – формування цілісного уявлення про основні принципи медичної етики і про необхідність дотримання моральних норм в професійній діяльності; дати уявлення про етичні дилеми при наданні реабілітаційної допомоги пацієнтам і методологічних аспектах можливих варіантів їх вирішення; ознайомити здобувачів освіти з сучасним етапом розвитку медичної етики, біоетики, медичної деонтології в Україні і за кордоном.

Завдання:

- здійснювати професійну діяльність фізичного терапевта, розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фізичної терапії.
- вміти адаптуватися до роботи у реабілітаційній команді та міжособистісної взаємодії з представниками інших професійних груп різного рівня.
- вміти застосовувати біопсихосоціальну модель обмежень життєдіяльності у професійній діяльності, аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта.
- оволодіти поняттями медичної етики та деонтології.
- вміти ефективно вибудовувати комунікацію із пацієнтами.
- вміти спілкуватися з пацієнтом для визначення його потреб та очікувань щодо його рухової активності та результатів фізичної терапії.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати:

1. Основи медичної етики та деонтології.
2. Основні етапи становлення медичної етики та деонтології.
3. Основи правового забезпечення професійної діяльності лікаря, фізичного терапевта та ерготерапевта.
4. Морально-етичні аспекти лікарської таємниці.
5. Етичні проблеми інформованої згоди, конфіденційності та збереження таємниці пацієнта.
6. Основні моделі етичних принципів взаємовідносин фізичного терапевта, ерготерапевта та пацієнта.

вміти:

1. Вміти комплексно розв'язувати проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити наукові дослідження та здійснювати інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я згідно вимог професійної етики та деонтології.
2. Розуміти етичні аспектів обраного наукового напрямку та освітньої діяльності; вміти визначати необхідність додаткових знань у професійній сфері.
3. Визначати завдання та зміст медичної деонтології в структурі сучасної медицини.
4. Продемонструвати вміння застосовувати морально-деонтологічні принципи медичного фахівця в конкретних професійних ситуаціях.
5. Визначати основні деонтологічні принципи діяльності сучасного медпрацівника, зокрема фізичного терапевта та ілюструвати їх прикладами.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ЗК 5	ЗК 7	ЗК 10	ЗК 12	ЗК 13	ЗК 14	ЗК 15
ОК 2.2	+	+	+	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ФК 8	ФК 9	ФК 12	ФК 14
ОК 2.2	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми»

	ПРН 3	ПРН 4	ПРН 5	ПРН 7	ПРН 8
ОК 2.2	+	+	+	+	+

4. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

4.1. Анотація дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Визначення та статус етики, деонтології в системі медичних наук.
Поняття та предмет етики як науки. Визначення медичної етики та її основні принципи. Поняття деонтології, її місце та роль у медичній практиці. Відмінності та взаємозв'язок етики й деонтології. Основні моральні та професійні обов'язки медичного працівника. Роль етики та деонтології у формуванні професійної культури лікаря. Статус етики та деонтології в системі медичних наук і їхній зв'язок з клінічними дисциплінами, правом та психологією. Значення етичних і деонтологічних норм для якості медичної допомоги та довіри пацієнтів. Суть медичної етики як науки про моральні принципи та цінності у професійній діяльності лікаря, фізичного терапевта, а також деонтології як вчення про його професійні обов'язки.

Тема 2-3. Основи правового забезпечення професійної діяльності лікаря, фізичного терапевта та ерготерапевта.

Правові засади охорони здоров'я в Україні: Конституція, закони, підзаконні акти. Основні нормативно-правові акти, що регламентують діяльність лікаря, фізичного терапевта та ерготерапевта. Права та обов'язки медичних працівників відповідно до законодавства. Права пацієнтів: доступність медичної допомоги, інформована згода, право на конфіденційність і захист персональних даних. Ліцензування та акредитація медичної діяльності. Юридична відповідальність медичних працівників (кримінальна, адміністративна, цивільно-правова, дисциплінарна). Особливості правового статусу фізичного терапевта та ерготерапевта. Правові аспекти професійної етики та деонтології. Міжнародні документи у сфері прав людини та охорони здоров'я, їх вплив на українське законодавство. Роль правового забезпечення у підвищенні якості медичної допомоги та захисті як пацієнта, так і медичного працівника.

Тема 4. Морально-етичні аспекти лікарської таємниці.
Поняття та зміст лікарської таємниці. Історичні витоки та етичне значення принципу збереження таємниці (від Гіппократа до сучасності). Нормативно-правові акти, що регламентують збереження лікарської таємниці в Україні. Які дані відносяться до лікарської таємниці (стан здоров'я, діагноз, результати обстежень, інтимні та сімейні обставини тощо). Етичне значення конфіденційності для довіри у відносинах «лікар – пацієнт». Межі збереження лікарської таємниці: випадки, коли розголошення є правом чи обов'язком (епідемії, небезпека для життя інших осіб, судові запити тощо). Відповідальність медичного працівника за порушення конфіденційності. Особливості дотримання лікарської таємниці в роботі фізичного терапевта та ерготерапевта. Баланс між правом пацієнта на конфіденційність і суспільними інтересами. Етичні дилеми та приклади з практики, пов'язані з розголошенням або збереженням лікарської таємниці.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Етичні проблеми інформованої згоди, конфіденційності та збереження таємниці пацієнта.

Поняття інформованої згоди та її морально-етичне значення в медицині. Історичні передумови формування принципу інформованої згоди (Нюрнберзький кодекс, Гельсінська декларація тощо). Умови дійсності інформованої згоди: добровільність, поінформованість, усвідомленість. Етичні проблеми, що виникають при отриманні інформованої згоди (обмеження часу, психологічний стан пацієнта, складність термінів). Поняття та сутність конфіденційності у медичній практиці. Які відомості належать до лікарської таємниці. Роль конфіденційності у формуванні довіри між лікарем і пацієнтом. Межі збереження таємниці: винятки, коли інформація може бути розголошена (закон, суспільна небезпека, судові рішення). Етичні та правові наслідки порушення конфіденційності. Особливості дотримання інформованої згоди та конфіденційності у діяльності лікаря, фізичного терапевта та ерготерапевта.

Тема 6. Емпатія, комунікативна культура та роль психологічної підтримки в терапії.

Поняття емпатії та її значення в медичній практиці. Види емпатії: емоційна, когнітивна, поведінкова. Роль емпатії у взаємодії лікаря, фізичного терапевта з пацієнтом. Комунікативна культура медичного працівника: поняття, структура та основні компоненти (мова, невербальні засоби, такт, толерантність). Бар'єри ефективного спілкування між медичним працівником і пацієнтом. Психологічна підтримка як складова терапії: завдання, методи та етичні аспекти. Вплив психологічної підтримки на ефективність лікування та реабілітації. Особливості спілкування з пацієнтами різних вікових груп та з пацієнтами з хронічними чи ускладненими захворюваннями. Співпраця в системі «лікар – пацієнт – родина» як умова успішної терапії. Роль емпатії та комунікативної культури у формуванні довіри й партнерських відносин у терапевтичному процесі.

Тема 7-8. Конфліктні ситуації в медичній практиці: причини, шляхи вирішення, роль етичних норм.

Поняття конфлікту та його специфіка у медичній практиці. Основні причини виникнення конфліктів між лікарем, фізичним терапевтом і пацієнтом, у медичному колективі, з родичами пацієнта. Види конфліктів у медицині: міжособистісні, професійні, етичні, організаційні. Особливості впливу психологічного стану хворого на виникнення конфліктних ситуацій. Роль комунікативної культури лікаря у попередженні конфліктів. Основні стратегії та шляхи вирішення конфліктів у медичній практиці. Значення емпатії, толерантності та поваги у подоланні суперечностей. Етичні норми як регулятор поведінки у конфліктних ситуаціях. Приклади професійних дилем та їх розв'язання з урахуванням етичних принципів.

Вплив ефективного вирішення конфліктів на якість медичної допомоги та довіру пацієнтів.

Тема 9. Професійна етика у роботі мультидисциплінарної команди реабілітації.

Поняття професійної етики та її значення у реабілітаційній практиці. Сутність і структура мультидисциплінарної команди: склад, ролі та функції її учасників. Етичні принципи взаємодії членів команди (повага, довіра, партнерство, відповідальність). Комунікація як основа ефективної роботи мультидисциплінарної команди. Роль емпатії та толерантності у спільній роботі з пацієнтом.

Тема 10. Основні моделі етичних принципів взаємовідносин фізичного терапевта, ерготерапевта та пацієнта.

Поняття етичних принципів у професійній діяльності фізичного терапевта та ерготерапевта. Основні моделі взаємовідносин з пацієнтом: патерналістська, партнерська, автономістська. Патерналістська модель: характер, переваги та обмеження. Партнерська модель: співпраця, взаємна довіра, спільне ухвалення рішень. Автономістська модель: повага до самостійності та вибору пацієнта.

Тема 11-12. Особливості професійної етики фізичного терапевта в педіатрії.

Професійна етика фізичного терапевта: поняття та значення у педіатричній практиці. Специфіка роботи з дітьми як пацієнтами: психологічні та фізіологічні особливості. Принципи емпатії та довіри у взаємовідносинах «терапевт – дитина». Роль взаємодії з батьками або законними представниками дитини у терапевтичному процесі. Забезпечення безпеки та комфорту дитини під час процедур. Етичні аспекти інформованої згоди в педіатрії (дитина та батьки). Конфіденційність та право дитини на приватність у лікувальному процесі. Проблеми комунікації та мотивації дитини до участі в реабілітації. Баланс між професійними рішеннями терапевта та побажаннями родини. Приклади етичних дилем у педіатричній фізичній терапії та шляхи їх вирішення.

Тема 13. Етичні дилеми у практиці реабілітації: якість життя, паліативна допомога, межі втручання.

Поняття етичної дилеми та її специфіка у реабілітаційній практиці. Роль оцінки якості життя пацієнта у плануванні реабілітаційного втручання. Принципи етики у паліативній допомозі: збереження гідності, полегшення страждань, повага до волі пацієнта. Межі медичного та реабілітаційного втручання: етичні та практичні критерії. Конфлікти між бажаннями пацієнта, родини та професійною оцінкою терапевта.

Тема 14. Професійна етика в роботі з людьми з обмеженими можливостями та хронічними захворюваннями.

Поняття професійної етики та її значення у роботі з особами з обмеженими можливостями та хронічними захворюваннями. Принципи поваги до гідності, автономії та прав пацієнта. Етичні аспекти забезпечення рівного доступу до

медичної та реабілітаційної допомоги. Роль емпатії та толерантності у взаємодії з пацієнтами, які мають хронічні захворювання або інвалідність. Особливості комунікації з пацієнтами з різними видами обмежень (фізичними, сенсорними, когнітивними).

Тема 15. Міжкультурні та релігійні аспекти у терапії та реабілітації.
Вплив культури та релігії на ставлення пацієнта до здоров'я, хвороби та лікування. Поняття міжкультурної компетентності медичного працівника. Етичні принципи врахування культурних та релігійних особливостей у терапії та реабілітації. Бар'єри комунікації, пов'язані з культурними та релігійними відмінностями. Способи адаптації терапевтичних та реабілітаційних методів до культурних потреб пацієнта. Роль емпатії та поваги до світогляду пацієнта у забезпеченні ефективної терапії.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передує цій дисципліні:

Вступ до спеціальності, медичне право, психологія, біоетика, психологія.

Міжпредметні зв'язки: Консультування пацієнта мультидисциплінарною командою, Психологія спілкування

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми роботи та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р	
		у тому числі							у тому числі						
		л	сем	пр	лаб	інд			л	сем	пр	лаб	інд		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. Поняття медичної етики та деонтології															
Тема 1. Визначення та статус етики, деонтології в системі медичних наук	9	2	-	2	–	–	5								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Тема 2. Основи правового забезпечення професійної діяльності лікаря, фізичного терапевта та ерготерапевта.	9	2	-	2	–	–	5								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Тема 3. Основи правового забезпечення професійної діяльності лікаря, фізичного терапевта та ерготерапевта.	11	2	-	4	–	–	5								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Тема 4. Морально-етичні аспекти лікарської таємниці.	11	2	-	4	–	–	5								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Тема 5. Етичні проблеми інформованої згоди, конфіденційності та збереження таємниці пацієнта.	11	4	-	**2**	–	–	5								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Тема 6. Емпатія, комунікативна культура та роль психологічної підтримки в терапії.	9	2	–	2	–	–	5								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Разом за змістовим модулем 1	**60**	**14**	**-**	**16**	**–**	–	**30**								
Змістовий модуль 2. Особливості деонтології в практиці фізичного терапевта															
Тема 7. Конфліктні	4	2	–		–	–	2								**АР:** усне опитування

ситуації в медичній практиці: причини, шляхи вирішення, роль етичних норм**.**															**АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Тема 8. Конфліктні ситуації в медичній практиці: причини, шляхи вирішення, роль етичних норм**.**	6	2	–	2	–	–	2								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Тема 9. Професійна етика у роботі мультидисциплінарної команди реабілітації.	5	2	–	1	–	–	2								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Тема 10. Основні моделі етичних принципів взаємовідносин фізичного терапевта, ерготерапевта та пацієнта.	8	2		2			4								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Тема 11. Особливості професійної етики фізичного терапевта в педіатрії.	7	2		1			4								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Тема 12. Особливості професійної етики фізичного терапевта в педіатрії.	8	2		2			4								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Тема 13. Етичні дилеми у практиці реабілітації: якість життя, паліативна допомога, межі втручання.	8	2		2			4								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Тема 14. Професійна етика в роботі з людьми з обмеженими можливостями та хронічними захворюваннями.	7	1		2			4								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання
Тема 15. Міжкультурні та релігійні аспекти у терапії та реабілітації.	7	1		2			4								**АР:** усне опитування **АР:** тестування **СР:** підготовка та захист усної доповіді **СР:** підготовка усного виступу з відповідями на запитання

Разом за змістовим модулем 2	**60**	**16**	**-**	**14**	**–**	–	**30**							
Усього годин	**120**	**30**	**-**	**30**	**–**	–	**60**							
ІНДЗ	–	–	–	–	–	–	–							ІНДЗ: реферат
Усього годин	**120**	**30**	**-**	**30**	–	–	**60**							

ІІ таблиці пункту 11.1.

4.2.2. Навчально-методична картка освітнього компонента

Професійна етика та деонтологія в терапії та реабілітації

Разом: **120 год**, лекції – 30 год, семінарські/практичні заняття – 30 год, індивідуальні заняття – 0 год, самостійна робота – 60 год, підсумковий контроль – 0 год

Модулі	**Змістовий модуль 1**					**Змістовий модуль 2**						
Кількість балів за модуль	100 балів					100 балів						
Лекції	1	2-3	4	5	6	7-8	9	10	11-12	13	14	15
Теми лекцій	Визначення та статус етики, деонтології в системі медичних наук.	Основи правового забезпечення професійної діяльності лікаря, фізичного терапевта та ерготерапевта.	Морально-етичні аспекти лікарської таємниці.	Етичні проблеми інформованої згоди, конфіденційності та збереження таємниці пацієнта.	Емпатія, комунікативна культура та роль психологічної підтримки в терапії.	Конфліктні ситуації в медичній практиці: причини, шляхи вирішення, роль етичних норм	Професійна етика у роботі мультидисциплінарної команди реабілітації.	Основні моделі етичних принципів взаємовідносин фізичного терапевта, ерготерапевта та пацієнта.	Особливості професійної етики фізичного терапевта в педіатрії.	Етичні дилеми у практиці реабілітації: якість життя, паліативна допомога, межі втручання	Професійна етика в роботі з людьми з обмеженими можливостями та хронічними захворюваннями	Міжкультурні та релігійні аспекти у терапії та реабілітації.
Теми семінарських/практичних занять	Визначення та статус етики, деонтології в системі медичних наук. *(10 балів)*	Основи правового забезпечення професійної діяльності лікаря, фізичного терапевта та ерготерапевта. *(20 балів)*	Морально-етичні аспекти лікарської таємниці. *(10 балів)*	Етичні проблеми інформованої згоди, конфіденційності та збереження таємниці пацієнта. *(10 балів)*	Емпатія, комунікативна культура та роль психологічної підтримки в терапії. *(10 балів)*	Конфліктні ситуації в медичній практиці: причини, шляхи вирішення, роль етичних норм *(8 балів)*	Професійна етика у роботі мультидисциплінарної команди реабілітації. *(7 балів)*	Основні моделі етичних принципів взаємовідносин фізичного терапевта, ерготерапевта та пацієнта.	Особливості професійної етики фізичного терапевта в педіатрії. *(8 балів)*	Етичні дилеми у практиці реабілітації: якість життя, паліативна допомога, межі втручання *(7*	Професійна етика в роботі з людьми з обмеженими можливостями та хронічними захворюваннями *(8 балів)*	Міжкультурні та релігійні аспекти у терапії та реабілітації. *(7 балів)*

								(7 балів)		*балів)*		
Види поточного контролю (Тести)	30 балів					__ балів						
ІНДЗ	__ балів					__ балів						
у т.ч. додаткові курси за тематикою освітнього компонента (неформальна освіта)	__ балів	__ балів		__ балів			__ балів	__ балів		__ балів		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (10 балів)					Модульна контрольна робота (8 балів)						
Підсумковий контроль	Залік (30 балів)					Іспит (40 балів)						

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

4.3.2 Теми семінарських / практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення та статус етики, деонтології в системі медичних наук.	2
2	Основи правового забезпечення професійної діяльності лікаря, фізичного терапевта та ерготерапевта.	4
3	Морально-етичні аспекти лікарської таємниці.	2
4	Етичні проблеми інформованої згоди, конфіденційності та збереження таємниці пацієнта.	2
5	Емпатія, комунікативна культура та роль психологічної підтримки в терапії.	2
6	Конфліктні ситуації в медичній практиці: причини, шляхи вирішення, роль етичних норм	4
7	Професійна етика у роботі мультидисциплінарної команди реабілітації.	2
8	Основні моделі етичних принципів взаємовідносин фізичного терапевта, ерготерапевта та пацієнта.	2
9	Особливості професійної етики фізичного терапевта в педіатрії.	4
10	Етичні дилеми у практиці реабілітації: якість життя, паліативна допомога, межі втручання	3
11	Міжкультурні та релігійні аспекти у терапії та реабілітації.	3
	Всього	30

4.3.3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		**Оцінка за національною шкалою**	**Оцінка за шкалою ECTS**	
54 – 60 та більше	*відмінно*	**5**	**A**	*відмінно*
45 – 53	*добре*	**4**	**BC**	*добре*
36 – 44	*задовільно*	**3**	**DE**	*задовільно*
21 – 35	*незадовільно*	**2**	**FX**	*незадовільно з можливістю повторного складання*
1 – 20		**2**	**F**	*незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітньої компоненти*

4.3.5. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проєкт)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної освітнього компонента. Завершується виконання здобувачем освіти ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (**2 бали**);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який здобувач освіти розробив самостійно (**3 бали**);
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**3 бали**);
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (**2 бали**);
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (**3 бали**);
- ✓ дослідження різноманітних питань з тематики освітнього компонента у вигляді есе (**5 балів**);
- ✓ проходження додаткового(-их) курсу(-ів) (неформальна освіта) з тематики освітнього компонента (5 балів за один, 10 – за всі);
- ✓ дослідження з тематики освітнього компонента у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **10 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. _____
2. _____
3. _____

4. _____
5. _____

Додаткові курси в рамках ІНДЗ

_____
_____
_____
_____

Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	1 бали
2.	Складання плану реферату	1 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	3 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	1 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв’язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	1 бали
	Разом	**10 балів**

4.3.6. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мораль та етика. Загальні поняття деонтології в медицині.	5
2	Нормативно правова основа етики в медицині сучасного світового суспільства	7
3	Комунікації в медицині: права пацієнта та взаємовідносини «лікар-пацієнт».	5
4	Взаємовідносини фізичного терапевта з колегами та іншими ланками медичного персоналу	7
5	Етичні дилеми та ситуативні проблеми в сучасній деонтології медицини	6
6	Юридична відповідальність у реабілітації	6
7	Поняття лікарської таємниці у практиці фізичного терапевта	6
8	Поняття інформаційної згоди пацієнта	5
9	Комунікація у мультидисциплінарній команді	6
10	Професійна етика в роботі з людьми з обмеженими можливостями	7
	Всього	60

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
І - семестр **Змістовий модуль 1. Поняття медичної етики та деонтології**			
Тема 1. Визначення та статус етики, деонтології в системі медичних наук (7 год)	Опитування, тестування, письмове завдання для самостійного опрацювання, огляд додаткової літератури	4	I
Тема 2-3. Основи правового забезпечення професійної діяльності лікаря, фізичного терапевта та ерготерапевта. (14 год)	Фронтальне опитування, тестування, письмове завдання для самостійного опрацювання	4	II
Тема 4. Морально-етичні аспекти лікарської таємниці. (8 год).	Фронтальне опитування, тестування, письмове завдання для самостійного опрацювання	4	III
Тема 5. Етичні проблеми інформованої згоди, конфіденційності та збереження таємниці пацієнта. (7 год)	Опитування, тестування, письмове завдання для самостійного опрацювання	4	IV
Тема 6. Емпатія, комунікативна культура та роль психологічної підтримки в терапії. (8 год)	Опитування, тестування, письмове завдання для самостійного опрацювання	4	V

Залік	Залік складається у випадку коли здобувач освіти набрав менше 60 балів або хоче покращити свій результата.	30	
Всього: 30 год.	*Всього: 100 балів*		
II - семестр **Змістовий модуль 2.** **Особливості деонтології в практиці фізичного терапевта**			

Тема 7-8. Конфліктні ситуації в медичній практиці: причини, шляхи вирішення, роль етичних норм**.** (5 год)	Опитування, тестування, письмове завдання для самостійного опрацювання	8	I
Тема 9. Професійна етика у роботі мультидисциплінарної команди реабілітації. (5 год)	Опитування, тестування, письмове завдання для самостійного опрацювання	10	II
Тема 10. Основні моделі етичних принципів взаємовідносин фізичного терапевта, ерготерапевта та пацієнта. (5 год)	Опитування, тестування, письмове завдання для самостійного опрацювання	8	III-VI
Тема 11-12. Особливості професійної етики фізичного терапевта в педіатрії.(5 год)	Опитування, тестування, письмове завдання для самостійного опрацювання	8	V
Тема 13. Етичні дилеми у практиці реабілітації: якість життя, паліативна допомога, межі втручання.(5 год)	Опитування, тестування, письмове завдання для самостійного опрацювання	8	VI-VII
Тема 14. Професійна етика в роботі з людьми з обмеженими можливостями та хронічними захворюваннями.(2 год)	Опитування, тестування, письмове завдання для самостійного опрацювання	9	VIII-IX
Тема 15. Міжкультурні та релігійні аспекти у терапії та реабілітації. (3 год)	Опитування, тестування, письмове завдання для самостійного опрацювання	9	X
Іспит		40	
Всього: 30 год.	*Всього: 60 балів*		
Разом: 60 год.	***Разом: 100 балів***		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

– *словесні:* лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;

– *наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація;

– *практичні:* вправи.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей студентів та часом, відведеним для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.
- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.
- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення студентів, коли при читанні лекції перед студентами формулюється проблема для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції студентам може видаватися надрукований роздавальний матеріал або здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають студентам у вирішенні поставленої проблеми.

В ході семінарських занять застосовуються наступні методи:

- семінарське заняття організовується у формі доповідей і обговорень. Увага студентів зосереджена висвітленні матеріалу з наданням інформації про нові наукові розробки.
- репродуктивний метод застосовується при проведенні підсум-

кового семінару з змістового модуля з використанням тестового контролю у ІКЦ.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Під час викладання навчальної дисципліни **„Професійна етика та деонтологія в терапії та реабілітації”** застосовуються наступні методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів:

1. Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу – надання нових фактів та самостійний їх пошук створює відчуття збагачення знаннями спонукає студентів до самовдосконалення.

2 Метод опори на життєвий досвід студентів – використання викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду студентів – фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, або в яких самі брали участь.

3. Метод емоційно-морального стимулювання – включення у зміст навчання моральних ситуацій прикладів з життя.

4. Метод зацікавлення – реалізується за допомогою цікавих прикладів, парадоксальних фактів (цікаві аналогії, проблемні запитання, досліди).

5. Метод емоційного сплеску та заохочення – підтримка, підбадьорювання, заохочення; педагог має демонструвати своє прагнення допомогти студенту, бути впевненим у його силах та здібностях.

6. *Метод пізнавальних ігор:*

-*ділова гра* – діалог на професійному рівні, в якому відбуваються зіткнення різних думок, пропозицій, і взаємна критика гіпотез. Їх обґрунтування, що призводить до появи нових знань і уявлень;

-*рольова гра* – імпровізоване розігрування заданої ситуації;

- *інтерактивна гра* – метод навчання, заснований на досвіді, отриманому в результаті спеціально організованої соціальної взаємодії учасників з метою зміни індивідуальної моделі поведінки;

симуляція – метод навчання, який моделює обмежені в часі, конкретні життєві ситуації, результат яких залежить від поведінки учасників процесу взаємодії.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Вважаємо, що неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод «вибуху», метод природних наслідків і трудовий метод.

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовується для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

- Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси, дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).
- Методика викладання навчальної освітньої компоненти — вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями слуху

Для здобувачів освіти з порушеннями слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має порушення слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення освітньої компоненти проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з порушеннями слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти не чують мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовляння.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями опорно-рухового апарату

Здобувачі освіти з порушеннями опорно-рухового апарату, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн платформи дозволяють здобувачам освіти з порушеннями опорно-рухового апарату навчатися без необхідності фізичного перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди або дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голови).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Освітній компонент оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з двох модулів.

(прописом)

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп’ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із освітнього компонента, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачеві освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу освіти без повторного навчання за програмою відповідної освітнього компонента.

Загальна оцінка з освітнього компонента: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		**Оцінка за національною шкалою**		**Оцінка за шкалою ECTS**	
		екзамен	**залік**		
90 – 100	*відмінно*	**5**	*зараховано*	**A**	*відмінно*
82 – 89	*добре*	**4**		**B**	*добре (дуже добре)*
75 – 81	*добре*	**4**		**C**	*добре*
64 – 74	*задовільно*	**3**		**D**	*задовільно*
60 – 63	*задовільно*	**3**		**E**	*задовільно (достатньо)*
35 – 59	*незадовільно*	**2**	*не зараховано*	**FX**	*незадовільно з можливістю повторного складання*

1 – 34	*незадовільно*	**2**		**F**	*незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента*

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж І-семестру

Вид діяльності здобувача освіти	**Максимальна кількість балів за одиницю**	**Модуль 1**		**Модуль 2**		**Модуль**	
		кількість одиниць	**максимальна кількість балів**	**кількість одиниць**	**максимальна кількість балів**	**кількість одиниць**	**максимальна кількість балів**
І. Обов'язкові							
1.1. Відвідування лекцій	1						
1.2. Відвідування семінарських і практичних занять	1						
1.3. Робота на семінарському і практичному занятті	10	**7**	**10**				
1.4. Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10						
1.5. Виконання завдань для самостійної роботи	10						
1.6. Виконання модульної роботи	25	**2**	**15**				
1.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)							
Разом		**-**		**-**		**-**	
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 100							
ІІ. Вибіркові							
Виконання завдань для самостійного опрацювання							
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	5						
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5						
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу	5						
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10						
2.5. Участь у науковій студентській конференції	5						
2.6. Дослідження українського чи закордонного досвіду	5						
Разом		**-**		**-**		**-**	
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 10							
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 100							

Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж ІІ-семестру

Вид діяльності здобувача освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
І. Обов'язкові							
1.1. Відвідування лекцій	1						
1.2. Відвідування семінарських і практичних занять	1						
1.3. Робота на семінарському і практичному занятті	10	**7**	**8**				
1.4. Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10						
1.5. Виконання завдань для самостійної роботи	10						
1.6. Виконання модульної роботи	25	**1**	**8**				
1.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)							
1.8. Іспит	40	**1**	**40**				
Разом		**9**	**100**	**-**		**-**	
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 60							
ІІ. Вибіркові							
Виконання завдань для самостійного опрацювання							
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	5						
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5						
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу	5						
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10						
2.5. Участь у науковій студентській конференції	5						
2.6. Дослідження українського чи закордонного досвіду	5						
Разом		**-**		**-**		**-**	
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 10							
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60							

7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття етики, її предмет, завдання та місце в системі наук.
2. Поняття медичної етики та її основні принципи.
3. Поняття деонтології та її значення у професійній діяльності медичного працівника.
4. Співвідношення понять «медична етика», «біоетика» та «медична деонтологія».
5. Основні історичні етапи розвитку медичної етики та деонтології.
6. Основні морально-етичні принципи професійної діяльності медичного працівника.
7. Принципи автономії, благодіяння, «не нашкодь» та справедливості в медицині.
8. Професійна честь, гідність та відповідальність медичного працівника.
9. Поняття правового регулювання медичної діяльності.
10. Основні нормативно-правові засади професійної діяльності лікаря в Україні.
11. Права та обов’язки медичного працівника.
12. Права та обов’язки пацієнта.
13. Правові засади взаємовідносин між медичним працівником і пацієнтом.
14. Види юридичної відповідальності медичних працівників.
15. Поняття професійної лікарської помилки та її правові наслідки.
16. Правові основи надання медичної допомоги.
17. Правове регулювання професійної діяльності фізичного терапевта.
18. Правове регулювання професійної діяльності ерготерапевта.
19. Права та обов’язки фізичного терапевта у професійній діяльності.
20. Права та обов’язки ерготерапевта у професійній діяльності.
21. Межі професійної компетентності лікаря, фізичного терапевта та ерготерапевта.
22. Етичні та правові аспекти професійної відповідальності медичного працівника.
23. Взаємодія медичних працівників різних спеціальностей у системі охорони здоров’я.
24. Конфлікт інтересів у медичній практиці: поняття, причини та способи запобігання.
25. Поняття лікарської таємниці та її морально-етичне значення.
26. Які відомості становлять лікарську таємницю?
27. Основні принципи збереження лікарської таємниці.
28. Хто зобов’язаний зберігати лікарську таємницю?
29. Випадки правомірного розкриття лікарської таємниці.
30. Етичні проблеми розголошення інформації про стан здоров’я пацієнта.
31. Лікарська таємниця у взаємовідносинах медичного працівника, пацієнта та його родичів.

32. Особливості збереження лікарської таємниці щодо неповнолітніх пацієнтів.
33. Лікарська таємниця та взаємодія між членами мультидисциплінарної команди.
34. Лікарська таємниця в умовах використання електронних медичних інформаційних систем.
35. Етичні та правові наслідки порушення лікарської таємниці.
36. Поняття інформованої згоди та її значення в медичній практиці.
37. Основні елементи інформованої згоди пацієнта.
38. Умови добровільності та усвідомленості інформованої згоди.
39. Право пацієнта на відмову від медичного втручання.
40. Особливості отримання інформованої згоди у фізичній терапії та ерготерапії.
41. Інформована згода неповнолітніх та недієздатних пацієнтів.
42. Етичні проблеми отримання згоди в екстрених ситуаціях.
43. Конфіденційність як етичний та правовий принцип медичної діяльності.
44. Співвідношення конфіденційності, приватності та лікарської таємниці.
45. Етичні дилеми щодо розкриття інформації про пацієнта третім особам.
46. Особливості збереження конфіденційності під час ведення медичної документації.
47. Етичні аспекти використання персональних та медичних даних пацієнта.
48. Поняття емпатії та її значення у професійній діяльності медичного працівника.
49. Види та рівні емпатії.
50. Емпатійне слухання як складова професійної комунікації.
51. Комунікативна культура медичного працівника: поняття та основні складові.
52. Основні принципи ефективної комунікації між медичним працівником і пацієнтом.
53. Вербальні та невербальні засоби комунікації в медичній практиці.
54. Бар’єри ефективної комунікації з пацієнтом та способи їх подолання.
55. Особливості спілкування з пацієнтами різного віку та соціального статусу.
56. Особливості комунікації з пацієнтами з інвалідністю та функціональними обмеженнями.
57. Психологічна підтримка пацієнта як складова терапевтичного процесу.
58. Роль довіри між пацієнтом і медичним працівником у процесі лікування та реабілітації.
59. Професійне вигорання медичних працівників: причини, прояви та профілактика.
60. Етична поведінка медичного працівника у складних та конфліктних ситуаціях.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття конфлікту в медичній практиці та його основні ознаки.
2. Основні причини виникнення конфліктних ситуацій у медичній практиці.
3. Види конфліктів у системі охорони здоров’я.
4. Основні етапи розвитку конфлікту та способи його попередження.
5. Роль етичних норм у запобіганні та вирішенні конфліктних ситуацій.
6. Основні стратегії поведінки медичного працівника у конфліктній ситуації.
7. Методи конструктивного вирішення конфліктів між медичним працівником і пацієнтом.
8. Особливості комунікації з пацієнтом у конфліктній ситуації.
9. Конфлікти між членами медичної та реабілітаційної команди: причини та шляхи вирішення.
10. Етичні та правові наслідки конфліктних ситуацій у медичній практиці.
11. Поняття мультидисциплінарної команди в реабілітації.
12. Основні принципи роботи мультидисциплінарної команди реабілітації.
13. Склад та функції мультидисциплінарної команди реабілітації.
14. Роль лікаря, фізичного терапевта та ерготерапевта в мультидисциплінарній команді.
15. Професійна етика взаємодії членів мультидисциплінарної команди.
16. Принципи поваги до професійної компетентності інших членів команди.
17. Етичні аспекти розподілу відповідальності між членами мультидисциплінарної команди.
18. Конфіденційність та обмін інформацією про пацієнта в мультидисциплінарній команді.
19. Етичні проблеми виникнення розбіжностей між членами реабілітаційної команди.
20. Значення командної комунікації для ефективності та безпеки реабілітації.
21. Основні моделі взаємовідносин фізичного терапевта, ерготерапевта та пацієнта.
22. Партнерська модель взаємодії медичного працівника та пацієнта.
23. Патерналістська модель взаємовідносин у медицині та її етичні особливості.
24. Автономна модель взаємодії з пацієнтом.
25. Основні етичні принципи взаємовідносин фізичного терапевта та пацієнта.
26. Основні етичні принципи взаємовідносин ерготерапевта та пацієнта.
27. Принцип поваги до автономії пацієнта в реабілітації.
28. Принципи благодіяння та «не нашкодь» у фізичній терапії та ерготерапії.
29. Принцип справедливості у наданні реабілітаційної допомоги.

30. Професійні межі та етична відповідальність фізичного терапевта й ерготерапевта.
31. Особливості професійної етики фізичного терапевта під час роботи з дітьми.
32. Основні етичні принципи роботи з дітьми в педіатричній реабілітації.
33. Особливості взаємодії фізичного терапевта з дитиною та її батьками.
34. Інформована згода батьків або законних представників на проведення реабілітації дитини.
35. Повага до автономії та гідності дитини в процесі реабілітації.
36. Особливості комунікації з дітьми різного віку під час фізичної терапії.
37. Етичні проблеми застосування фізичного впливу та обмежень у педіатричній практиці.
38. Конфіденційність та захист персональних даних дитини.
39. Особливості роботи фізичного терапевта з дітьми з інвалідністю та особливими потребами.
40. Етичні аспекти взаємодії фізичного терапевта з батьками дитини.
41. Поняття етичної дилеми у практиці реабілітації.
42. Основні причини виникнення етичних дилем у реабілітаційній практиці.
43. Поняття якості життя та її значення у реабілітації.
44. Етичні аспекти прийняття рішень щодо якості життя пацієнта.
45. Паліативна допомога та її основні етичні принципи.
46. Роль фізичного терапевта та ерготерапевта у паліативній допомозі.
47. Поняття меж терапевтичного втручання та його етичне значення.
48. Етичні проблеми продовження або припинення реабілітаційних втручань.
49. Особливості професійної етики під час роботи з людьми з інвалідністю та обмеженими можливостями.
50. Принципи поваги до гідності, автономії та прав людей з інвалідністю.
51. Етичні особливості роботи з пацієнтами з хронічними захворюваннями.
52. Особливості формування довготривалих професійних відносин із пацієнтами з хронічними захворюваннями.
53. Поняття міжкультурної компетентності медичного та реабілітаційного працівника.
54. Вплив культурних традицій та цінностей на процес терапії та реабілітації.
55. Етичні особливості роботи з пацієнтами різних релігійних переконань.
56. Повага до релігійних переконань пацієнта під час надання реабілітаційної допомоги.
57. Особливості комунікації з пацієнтами, які мають мовні та культурні бар’єри.
58. Етичні проблеми, пов’язані з релігійними переконаннями щодо лікування та реабілітації.
59. Роль толерантності, культурної чутливості та недискримінації у професійній діяльності фізичного терапевта й ерготерапевта.

60. Етичні принципи забезпечення індивідуального та культурно чутливого підходу до пацієнта в терапії та реабілітації.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ НА ЗАЛІКУ

Поточне тестування та самостійна робота							Сума	Залік*
Змістовий модуль №1								
Т1	Т2-3	Т4	Т5	Т6	ВПК	МК	не більше 100	Не більше 30
10	20	10	10	10	30	10		

Т1, Т2 ... Т9 – теми змістових модулів.

ВПК – вид поточного контролю.

МК – модульний контроль.

*- залік складається у випадку, коли здобувач освіти не набрав необхідну кількість балів для автоматичного заліку, або ж хоче підвищити свій бал.

Оцінка за залік: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		**Оцінка за національною шкалою**	**Оцінка за шкалою ECTS**	
25 – 30 та більше	відмінно	5	A	відмінно
20 – 24	добре	4	BC	добре
15 – 19	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 14	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ НА ЕКЗАМЕНІ

Поточне тестування та самостійна робота									**Разом**	**Підсумковий тест (екзамен)**	**Сума**
Змістовий модуль 2											
Т7-8	Т9	Т10	Т11	Т12	Т13	Т14	Т15	МК	не більше 60	не більше 40	не більше 100
8	7	7	4	4	7	8	7	8			

Т1, Т2 ... Т12 – теми змістових модулів.

БІЛЕТИ ДО ЕКЗАМЕНУ
(за формою)

Форма

Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна”
Вінницький соціально-економічний інститут
Кафедра реабілітаційних технологій

Освітній ступінь: бакалавр
Усі спеціальності: І7 «Терапія та реабілітація»
Семестр: 1
Навчальна дисципліна: Професійна етика та деонтологія в терапії та реабілітації

БІЛЕТ № 1

1. **Етичні межі у відносинах «фізичний терапевт — пацієнт».**
2. **Етичні аспекти реабілітації після травм.**
3. **Вплив культурних традицій та цінностей на процес терапії та реабілітації.**

Затверджено на засіданні кафедри реабілітаційних технологій
Протокол №1 від «27» серпня 2026 року.
Завідувач кафедри _____ Олена БАШИНСЬКА
(підпис) (ПІБ)
Екзаменатор _____ ст. викл. Олександр ЛЕБЕДЄВ
(підпис) (посада, ПІБ)

Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		**Оцінка за національною шкалою**	**Оцінка за шкалою ECTS**	
36 – 40 та більше	*відмінно*	**5**	**A**	*відмінно*
30 – 35	*добре*	**4**	**BC**	*добре*
24 – 29	*задовільно*	**3**	**DE**	*задовільно*
14 – 23	*незадовільно*	**2**	**FX**	*незадовільно з можливістю повторного складання*
1 – 13		**2**	**F**	*незадовільно з обов’язковим повторним вивченням освітнього компонента*

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Навчальний посібник з дисципліни
2. Методичні розробки до практичних занять.
3. Методичні розробки до виконання самостійної роботи здобувачів освіти.
4. Ілюстративні матеріали.
5. Питання до іспиту.

8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю

1. «Юридична відповідальність медичних працівників» https://academy.nszu.gov.ua/course/view.php?id=157
2. «Як ефективно вибудовувати спілкування з пацієнтами» https://academy.nszu.gov.ua/course/view.php?id=101

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для здобувачів освіти із порушеннями слуху та опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із порушеннями зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

8.2. Глосарій
(термінологічний словник)

Етика — галузь філософії, що вивчає мораль і моральність. У професійному контексті – це система принципів, що керують поведінкою та прийняттям рішень.
Деонтологія — розділ етики, який вивчає професійний обов'язок. У медицині та реабілітації це система норм і правил поведінки, що регулюють відносини між фахівцем, пацієнтом і колегами.

Біоетика — міждисциплінарна галузь, що вивчає моральні проблеми, які виникають у сфері медицини, біології та охорони здоров'я.
Принцип автономії пацієнта — право пацієнта самостійно та усвідомлено приймати рішення щодо власного здоров'я.

Принцип блага (милосердя) — обов'язок фахівця діяти на користь пацієнта.
Принцип ненанесення шкоди — обов'язок уникати дій, які можуть завдати шкоди пацієнту.
Принцип справедливості — справедливий розподіл медичних ресурсів, рівний доступ до послуг для всіх пацієнтів.

Інформована згода — добровільна згода пацієнта на медичне втручання після отримання повної та зрозумілої інформації про ризики, переваги та альтернативи.
Медична таємниця — інформація про стан здоров'я пацієнта, яка не може бути розголошена без його згоди.

Конфіденційність — обов'язок фізичного терапевта зберігати в таємниці всю інформацію, отриману від пацієнта.

Конфлікт інтересів — ситуація, коли особисті або фінансові інтереси фахівця можуть вплинути на його професійне судження та рішення.

Професійна компетентність — поєднання знань, навичок та вмінь, необхідних для ефективного виконання професійних обов'язків.
Професійне вигорання — стан емоційного та фізичного виснаження, спричинений тривалим стресом на роботі, що може впливати на етичну поведінку.
Етична дилема — ситуація, в якій потрібно зробити вибір між двома або

більше моральними зобов'язаннями, жоден з яких не є ідеальним.
Подвійні відносини — ситуація, коли між фізичним терапевтом і пацієнтом існують не тільки професійні, але й інші стосунки (наприклад, дружні або комерційні).

Етичний кодекс — збірка правил і принципів, що визначають стандарти поведінки для членів певної професії. .

Корпоративна етика – система моральних норм та практика розв'язання етичних проблем, що виникають в надрах сучасних організацій.
Професійна етика – система моральних норм та практика розв'язання етичних проблем, що існують в конкретних професійних сферах діяльності.

Відповідальність – здатність узгоджувати власні інтереси з інтересами оточуючих людей, передбачати наслідки своїх вчинків, а також готовність брати на себе провину за скоєне.
Медична деонтологія – сукупність етичних норм і принципів поведінки медичного працівника при виконанні своїх професійних обов'язків.

8.3. Рекомендована література

Основна:

1. Беспалова, О., Курнишев, Ю., Сітовський, А., Савчук, І., Косинський, Е. Деонтологічна етика у системі професійної підготовки фахівців з фізичної терапії, ерготерапії. Україна. Здоров'я нації: науково-практичний журнал. № 3 (60), 2020. 101-109.
2. Біліченко О.В. Основи професійної етики медичних працівників: навчально-методичний посібник. – Вінниця: «Твори», 2019. – 224 с.
3. Єрмолаєва, АВ, Мирна АІ, Присяжнюк ОА, Мирний ДП. Сучасний погляд на правове забезпечення професійної діяльності сімейного лікаря в Україні. «Соціальні, правові та управлінські аспекти розвитку охорони: проблеми, перспективи, світовий досвід» Льорет-де-Мар. Іспанія ЗДМУ. 2022. 60-62.
4. Єхалов В.В. Медична деонтологія очима лікаря за фахом «Загальна практика-сімейна медицина» / В.В. Єхалов, О.М. Клигуненко, О.Ю. Муризіна // Сімейна медицина. - 2015. - № 6. – С. 33-35.
5. Ковальова О.М., Сафаргаліна-Корнілова Н.А., Герасимчук Н.М. Деонтологія в медицині: підручник. Харків, 2014. 258 с
6. Копочинська, Ю. В., Латенко, С. Б. Професійна етика та деонтологія в реабілітації: навч. посіб. для студ. спеціальності 227 "Фізична терапія, ерготерапія" спеціалізації "Фізична терапія, ерготерапія". Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 188 с.
7. Курганська А. О., Єрмолаєва А. В. Моральні та правові аспекти лікарської таємниці в Україні. Сучасні технології в оздоровчій діяльності. Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти та

молодих вчених, м. Запоріжжя, 3 березня 2023 р. [Електронний ресурс] / Редкол.: О.М. Бурка, Л.В. Шуба. Електрон. дані. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2023. С. 45-58.
8. Медична етика і деонтологія: навч. посібник для самостійної роботи та дистанційного навчання студентів / Укл: Гуліна Л. В., Зендик, О. О., Козік Н. М. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2021. 110 с.
9. Медична етика і деонтологія: навч. посібник для самостійної роботи та дистанційного навчання студентів / Укл: Л. В. Гуліна, О. О. Зендик, Н. М. Козік – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2021 – 110 с.
10.Назар П.С., Віленський Б.Г. Основи медичної етики. К.: Здоров'я, 2002. 343 с.
11.Основи біоетики та біобезпеки: навч. посіб. для студентів вищ. медичної освіти ступеня магістра, які навчаються за спеціальностями 221 "Стоматологія", 222 "Медицина", 228 "Педіатрія" / В. М. Бобирьов [та ін.]. — Вінниця : Нова книга, 2020. — 248 с.
12.Основи біоетики та біобезпеки: підруч. для студентів вищ. навч. закл. — мед. унтів, ін тів й акад. / О. М. Ковальова [та ін.]. — 2-ге вид., випр. — Київ : ВСВ "Медицина", 2017. — 392 с.
13.Основи деонтології: навчальний посібник [Електронний ресурс] : навч. посібн. для студ. спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», спеціалізації «Фізична терапія»/ укл. Ю.В. Копочинська, С.Б.Латенко; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (558 КБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 87 с.
14.Підручник з лікарської етики: Переклад з 2-го анґлійського видання 2009 року за редакцією академіка АМН України, Голови Комітету з лікарської етики Всеукраїнського Лікарського Товариства (ВУЛТ) Любомира ПИРОГА-Світове Лікарське Товариство / World Medical Association (WMA) © 2009 by The World Medical Association, Inc.© 2009 Ukrainian translational by Ukrainian Medical Association (UMA) / український переклад Всеукраїнського Лікарського Товариства (ВУЛТ).© 2009 українське видання БФ «Третє Тисячоліття». ISBN 966-7756-10-6 (NLM classification: W 50). 140с.
15.Соціально-філософські та етичні проблеми медицини: Навч. посібник / За заг. ред. А.П. Алексеєнко, В.М. Лісового. – Харків: Колегіум, 2010. – 340 с.
16.Спиця Н.В. Деонтологія в медицині. Навчально-методичний посібник – Запоріжжя: ЗДМУ, 2017. – 60 с.
17.Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. Медичне право України. Підручник. За заг. ред. д.ю.н. проф. С. Стеценка, К. Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність-2008 р. 507 с.

18.Сучасні методологічні засади виховання особистості лікаря та провізора у вищих навчальних закладах: навч. посіб. / А. В. Магльований [та ін.] ; за заг. ред. Б. С. Зіменковського ; МОЗ України, Львів. нац. мед. ун-т ім. Д. Галицького. — Львів : Кварт, 2018. — 164 с.

19.Ткаченко Т.В., Колеснікова М.В. Теоретико-правові аспекти евтаназії на сучасному етапі розвитку України/ Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки.- Том 31 (70) Ч. 1, № 2.- 2020.- С. 164-170.

20.Шишацька, Н.Ф., Глуховський, В.В. Загальні результати комплексного дослідження забезпечення прав пацієнтів у системі охорони здоров'я України / Україна. Здоров'я нації. 2013. №4. 66-68.

Додаткова

1. Біоетика: Підручник / За ред. В. М. Морозова. — Вінниця: Нова Книга, 2015.
2. Медична етика та деонтологія: Підручник / С.В. Білоус, О.В. Гайструк та ін. — Житомир: Полісся, 2011.
3. Історія медицини та медичної етики: Підручник / І.Ю. Робак, В.М. Лісовий. — Харків: ХНМУ, 2020.

Статті викладача та здобувачів освіти

1. Дністрянська М.В. Лук'янович О.Л. Актуальні питання кадрового забезпечення сфери громадського здоров'я – сучасний стан і перспективи// Матеріали V наукового симпозіуму з міжнародною участю з громадського здоров'я «Громадське здоров'я в соціальному та освітньому просторі – виклики в умовах глобалізації суспільства та перспективи розвитку» -Тернопіль, 27-28 вересня 2023 р.-С. 88-89.
2. Дністрянська М.В. Лотоцька Головний біль – провідний синдром інтоксикації внаслідок забруднення навколишнього середовища. Шляхи вирішення проблеми// Том.8 №3-4 (2023 р.): Pain Medicine.
3. Дністрянська М.В. Танцювальна терапія як засіб фізичної реабілітації та оздоровлення // Матеріали VII науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасні досягнення в медицині» - Вінниця, 20-21 жовтня 2022 р. – С.40-43.
4. Дністрянська М.В. Лотоцька Питання поводження з твердими побутовими відходами – реалії сьогодення // Матеріали IV наукового симпозіуму з міжнародною участю з громадського здоров'я «Громадське здоров'я в соціальному та освітньому просторі – виклики в умовах глобалізації

суспільства та перспективи розвитку» - Тернопіль, 21-23 вересня 2022 р. – С.42-44.

8.4. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL:: http://www.msp.gov.ua
2. Закон України «Про соціальні послуги» - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text

8.5. Сертифікаційні програми (електронні курси)

1. «Доступна допомога» https://webinar.sp.vn.ua/course/7/7
2. «Громадська організація: від нуля до міжнародного фінансування» https://webinar.sp.vn.ua/course/5/5
3. Кейс-менеджмент у соціальній роботі БФ «Право на захист» - https://prometheus.org.ua/prometheus-free/case-management-social-work/

8.6. Фахові періодичні видання України з дисципліни

1. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «педагогіка. Соціальна робота». URL: http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/
2. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціальна робота. URL: https://visnyk.soch.robota.knu.ua/index.php/journal
3. Журнал «Соціальна робота та соціальна освіта». URL: https://fspo.udpu.edu.ua/

9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Форми занять	**Наявне матеріально-технічне забезпечення**	**Необхідне[1] матеріально-технічне забезпечення**
Лекція	власний або кафедральний ноутбук	проєктор, телевізор, інтерактивна дошка, фломастери до неї, приміщення з доступом до Інтернету
Практичне заняття		приміщення комп’ютерного класу

		№ 208, 304